

Kúria Gfv. 30.221/2024/4.

Felelősség szerződésen kívül okozott kárért

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság

végzése:

Az ügy száma: Gfv.VI.30.221/2024/4.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes jogi képviselője: Ormai, Papp, Czike és Társai CMS Cameron Mckenna Nabarro Olswang LLP Ügyvédi Iroda

Az alperes: ...

Az alperes jogi képviselője: Hetényi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hetényi Kinga ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 10.Gpkf.43.070/2021/2. számú végzés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 5.G.40.044/2020/11. számú végzés

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az Európai Bizottság 2016. június 19-én elfogadott, AT.39824 számú versenyügyben hozott jogerős határozata megállapította, hogy a n... székhelyű alperes több más vállalkozással együtt 1997. január 17-én kezdődő és 2011. január 18-áig tartó időszakban kartellt valósított meg, amikor az Európai Gazdasági Térségben a közepes és nehéz tehergépkocsikra vonatkozó bruttó listaárak szintjét összehangolta, ezzel folytatólagos módon megsértve az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikkében és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás 53. cikkében foglalt tilalmakat.

[2] A felperes a M...-C... tartozó tagvállalkozások végső irányítója. A felperes leányvállalatai az Európai Bizottság hivatkozott határozatában megállapított jogsértés időszaka alatt összesen 71 kamiont vásároltak vagy lízingeltek különböző tagállamokban, közvetve az alperestől.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[3] A felperes keresetében 530.851 euró és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest kártérítés jogcímén arra hivatkozással, hogy olyan mértékű kár érte, amely megfelel azon többletköltségnek, amelyet a leányvállalatai a Bizottság által megállapított versenyellenes magatartás miatt jogalap nélkül kifizettek. Előadta, hogy a M... c... tartozó tagvállalkozásokkal egy gazdasági egységet képez, amelyre tekintettel végső károsultként jogosult érvényesíteni a kartell folytán elszenvedett károk megtérítése iránti igényét. A magyar bíróság joghatóságát az Európai Parlament és a Tanács polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2012. december 12-i 1215/2012/EU számú rendeletének (a továbbiakban: Brüsszel Ia. Rendelet) 7. cikk 2. pontjára, a káresemény bekövetkezésének helyére alapította. Álláspontja szerint a káresemény bekövetkezése helyének – hivatkozva egyebek mellett az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2019. július 29-i C-451/18. számú Tibor-Trans ügyben hozott ítéletre (EU:C:2019:635., a továbbiakban: Tibor-Trans ítélet) is – az tekintendő, ahol a kárt szenvedett felperes székhelye, gazdasági tevékenységének, vagyoni érdekeltségeinek központja található.

[4] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen joghatósági kifogást terjesztett elő. Érvelése szerint a Brüsszel Ia. Rendelet 4. cikk (1) bekezdése értelmében az alperes abban az államban perelhető, amelyben a székhelye található, a felperes nem bizonyította különös joghatósági ok meglétét. A felperes által megjelölt Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja nem alapozza meg a magyar joghatóságot, mivel a joghatóságot megalapozó kárként csak a károkozó cselekmény közvetlen károsultjánál fellépő kár vehető figyelembe. A felperes egyetlen, a kartellel érintett tehergépjárművet sem vásárolt. A közvetlen károsult által elszenvedett kár közvetett következményeként más, további károsultaknál keletkezett károk nem adhatnak alapot a joghatóság megállapítására. A perbeli esetben a közvetlen károsultak a felperes leányvállalatai. A felperes tévesen értelmezi a gazdasági egység fogalmát. Ez az elv nem a polgári jogi (kártérítési) igényt érvényesítő tagvállalkozások gazdasági egységét rögzíti, hanem a versenyhatóságok által a versenyhatósági eljárás során alkalmazott versenyjogi felelősségi kérdés, ezért abból nem vezethető le, hogy az anyavállalat a leányvállalatainál felmerült kárt közvetlenül és egységesen érvényesíthetné.

Az első- és a másodfokú végzés

[5] Az elsőfokú bíróság végzésével az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 240. § (1) bekezdés *b*) pontja és *bb*) alpontja alapján hivatalból megszüntette. Határozatának indokolásában rámutatott arra, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontjában foglalt különös joghatósági ok fennállását az EUB irányadó gyakorlata szerint megszorítóan kell értelmezni, azt csak különösen szoros kapcsolat fennállása esetén lehet megállapítani. Kiemelte, hogy a káresemény fogalma a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közötti kapcsolat vonatkozásában értelmezendő, ennek megfelelően a káresemény helye magában foglalja egyrészt azt a helyet, ahol a kár bekövetkezett, másrészt azt a helyet, ahol a kárt okozó esemény bekövetkezett, ezért a felperes választásától függően az alperes perelhető mind az egyik, mind a másik hely szerinti bíróság előtt. Kartell esetén a kárt okozó esemény helye jellemzően nem állapítható meg, ezért azt kellett vizsgálnia, hogy Magyarországot lehet-e a kár bekövetkeztének helyeként azonosítani.

[6] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a kereseti tényelőadás szerint a felperes kára ténylegesen pénzügyi kár formájában jelentkezett. Jelen ügyben – eltérő tényállása miatt – nem tekintette irányadónak az EUB C-168/02. számú ügyben hozott döntését (2004. június 10-i Kornhofer ítélet, EU:C:2004:364), valamint a jogsérelem azonos jellege ellenére a Tibor-Trans ügyben levezett okfejtést sem, utóbbit amiatt, mert attól eltérően a perbeli tényállás szerint nem a felperes, hanem annak többségében más uniós tagállamban székhellyel rendelkező leányvállalatai voltak a kamionok beszerzői, így a torzított árazás tényleges károsultjai.

[7] Kifejtette, az EUB a C-352/13. számú határozatában (2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, EU:C:2015:335; a továbbiakban: CDC ítélet) rámutatott arra, hogy meg kell különböztetni a károkozó eseményből közvetlenül fakadó első kárt, és a további hátrányos következményeket. Csak az előtt a bíróság előtt lehet érvényesen eljárást kezdeményezni, amelynek illetékességi területén a releváns kapcsoló tényező található. Ennek megfelelően az a hely minősül a kár bekövetkezése helyének, ahol az állítólagos kár ténylegesen – közvetlenül – megvalósult. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes – a CDC ügyhöz hasonlóan – nem közvetlen károsultként érvényesít kártérítési igényt, hanem a vállalatcsoport irányító tagjaként, ezért a CDC ítéletben kifejtett indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a joghatóság szempontjából releváns kapcsoló tényező a kamionok leányvállalatok általi beszerzése. A felperes mint a vállalatcsoport irányító tagjának székhelye megfelelő kapcsoló tényező hiányában nem teremt kellően szoros kapcsolatot a perbeli jogvita és a bíróság között, ezért a felperes székhelye a bíróság joghatóságát nem alapozza meg.

[8] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott az EUB által hozott több ítéletre a káresemény bekövetkezésének helye értelmezésével és ezáltal a joghatóság hiányával összefüggésben. Utalt továbbá az EUB C-220/88. számú ítéletében (1990. január 11-i Dumez és társai ítélet, EU:C:1990:8) adott iránymutatásra, amely szerint a káresemény bekövetkezésének helye a károkozó esemény és annak eredménye kontextusában értelmezendő, arra a helyre vonatkozik, ahol a kár ténylegesen bekövetkezett, illetőleg ahol a káresemény a közvetlen káros hatásait a károsult tekintetében kiváltotta.

[9] A másodfokú bíróság – kiegészítve az elsőfokú bíróság indokait – rámutatott arra, hogy az „egyetlen gazdasági egység” elve nem minősül olyan kapcsolóelvnek, amely a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja alapján megalapozná a magyar bíróság joghatóságát. Ez az elv ugyanis az EUB joggyakorlata szerint kizárólag a versenyjogi jogsértésért való felelősség megállapítása érdekében alkalmazható, a károsult vonatkozásában, megfordítva nem értelmezhető. A joghatóság megállapítása szempontjából ezért a vállalkozás fogalmának és a felperes által hivatkozott „egyetlen gazdasági egység” elvének nincs jelentősége, a joghatóság kérdését az nem befolyásolja, hogy a károsult felett melyik jogalanyra van irányítási joga.

[10] A másodfokú bíróság a fellebbezésben írtakra figyelemmel hangsúlyozta, hogy a jelen esetben a pergazdaságossági és hatékonysági érdek sem jöhet szóba, mivel kifejezetten ezek ellenében hat az, hogy a magyar bíróság eljárása nagyjából Magyarországon kívüli székhelyű társaságok Magyarországon kívül gépjárművekre megkötött szerződéseivel kapcsolatos kártérítési igény érvényesítésére vonatkozna. Önmagában a pergazdaságossági és hatékonysági érdek az adott bíróság joghatóságának a megállapításához egyébként sem elég.

[11] A másodfokú bíróság nem osztotta a felperes fellebbezésben kifejtett arra vonatkozó álláspontját sem, hogy önmagában az is megalapozza a magyar bíróság joghatóságát, hogy a kamionkartell egyértelműen hatással volt a magyar piacra, amely piacon a felperes aktív, továbbá a felperes magyar leányvállalata is szerzett be alperesi kamionokat. Rámutatott, a Pp. 342. §-a értelmében az elsőfokú bíróság kötve van a felperes által a joghatóság tekintetében előadott tényállításokhoz és jogi érveléshez, a felperes a keresetlevelében pedig nem a magyarországi beszerzésekre hivatkozva állította a magyar bíróság joghatóságát.

[12] A másodfokú bíróság elutasította a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét. Úgy ítélte, az EUB számos, a perbeli esetben relevanciával bíró és irányadónak tekintendő döntésében már állást foglalt a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja szerinti különös joghatósági ok tekintetében felmerülő értelmezési kérdésekben. Az EUB különösen a CDC és a Tibor-Trans ítéletekben részletesen ismertette a jogellenes kartellmegállapodásokból származó károk természetét, a káresemény bekövetkezésének helyét és a bíróságok eljárási jogosultságát megalapozó kapcsoló tényezőket. E döntések a joghatóság kérdésében jelen ügyben is kellő iránymutatást adtak, ezért nem indokolt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[13] A jogerős végzés ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés elsőfokú végzésre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a magyar bíróságok joghatóságának megállapítását, valamint erre figyelemmel az elsőfokú bíróság utasítását kérte a keresete érdemi elbírálására; másodlagosan az elsőfokú bíróság, míg harmadlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős végzés a Brüsszel Ia. Rendelet téves értelmezésén alapul, valamint sérti a Pp. 130. § (3) bekezdését és 342. §-át.

[14] Érvélese szerint a másodfokú bíróság helytelen jogértelmezéssel rekesztette ki a joghatóság vizsgálatának köréből az „egyetlen gazdasági egység” fogalmát arra hivatkozással, hogy e doktrína nem érinti a joghatóság kérdését. A felperes álláspontja szerint ugyanakkor a felperesi vállalkozás (és károsult leányvállalatai) „egyetlen gazdasági egységként” való értékelése egyben közvetlen kapcsoló pontot is jelent, amely a kár bekövetkezése helyének és annak hatásának megítélését, így a joghatóság kérdését is érdemben befolyásolja, különösen a Tibor-Trans ügy fényében. E mellett az EUB a C-724/17. számú ügyben (2014. március 14-i Skanska ítélet, EU:C:2019:204) egyértelműen beemelte a joghatósági szabályok értékelési körébe a versenyjog vállalkozás fogalmát is azzal, hogy a kártérítési keresetet megindító félre is kiterjesztette az egységes vállalkozás fogalmát, amely a teljes cégcsoportot magában foglalja.

[15] AZ EUB előtt a Sumal ügyben C-882/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban a főtanácsnoki vélemény tovább értelmezte a gazdasági egység fogalmát. E szerint nem csupán a versenyhatósági határozatban marasztalt anyavállalat, hanem – gazdasági egység lévén – a leányvállalat ellen is megindítható magánjogi kártérítési per. A felperes hangsúlyozta, hogy a versenyjogi jogsértéseken alapuló kártérítések esetében a vállalkozás, illetve az „egyetlen gazdasági egység” terminológiája az 1/2003/EK rendelet szerinti tartalommal bírnak valamennyi jogkérdés megítélése során, amely általános szabály alól nincs lehetőség a joghatóság kérdését kivételként kezelni. Amennyiben az alperesi oldalon (a felelősségi oldalon) irányadó és alkalmazandó az „egyetlen gazdasági egység” és a versenyjogi vállalkozás fogalma a kártérítési keresetek megítélése során, úgy mindennek azonosan a felperesre és a károkozás hatásainak értékelésére is irányadónak kell lennie, következésképpen a kár bekövetkezési helyének megítélése során ezen speciális versenyszabályokra tekintettel kell eljárni. Ekként az eljárási bíróságok nem csupán félreértelmezték az uniós joggyakorlatot, hanem a versenyjogi fogalmak és a joghatóság kapcsán is alapjaiban hibás megközelítést alkalmaztak.

[16] A felperes kifejtette, hogy az EUB a C-30/20. számú (2021. július 15-i Volvo és társai ítélet, EU:C:2021:604RH; a továbbiakban: Volvo és társai ítélet) megerősítette a Tibor-Trans ítélet azon levezetését, miszerint a Bizottság kamionkartell ügyben hozott határozatából az következik, hogy az állítólagos kárt okozó, az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés az EGT egész piacára kiterjedt, tehát a verseny torzulását eredményezte e piacon. Ilyen körülmények között úgy kell tekinteni, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ezen a piacon található. A Bizottság a jogsértés szempontjából földrajzi piacként tehát az egész EGT területét határozta meg, amely valamennyi jelen per tárgyát képező követelés helyét egységesen magában foglalta. Ezért európai károkozásról beszélhetünk, amelynek érvényesítése során funkciójukat vesztik a kár bekövetkezésének helyéhez kapcsolódó hagyományos joghatósági szempontok. A Volvo és társai és a Tibor-Trans ítéletekben foglaltak összeolvasásával ugyanis az EUB közvetlen joghatóságot teremtett meg Magyarországot tekintetében a kár bekövetkezésének helyeként a kamionkartell ügyben. Így nincs jelentősége annak, hogy az EGT-n belüli beszerzések pontosan melyik tagállamban történtek, valamint e joghatósági ok a közvetlen szerződéses jogviszonyt sem követeli meg az alperes és a felperes között. Ugyanígy nem bír relevanciával, hogy az érintett piacon belül hol történt a vásárlás, hiszen mindenhol azonosan torzított árak jelentkeztek.

[17] A felperes kifejtette, hogy a Tibor-Trans ítéletből a joghatóság kapcsán egy hármas kritériumot megkövetelő teszt olvasható ki a káresemény bekövetkezése helyének megítéléséhez: a jogsértés az EUMSZ 101. cikkén alapul; a jogsértéssel érintett piac helye magában foglalja az adott tagállam területét; és a károsult állítása szerint a kár az adott helyen következett vagy következhetett be. E hármas kritériumrendszer a felperes megítélése szerint a jelen esetben maradéktalanul teljesült, így a magyar bíróságok joghatósága közvetlenül megállapítható a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja értelmében. Minden további követelmény meghatározása a joghatóság kapcsán már sértené az uniós jogot.

[18] A felperes előadása szerint a Volvo és társai ügyben ugyanakkor az EUB a Tibor-Trans ügy tapasztalataiból kiindulva nyilvánvalóvá tette azt is, hogy Brüsszel Ia. Rendelet és az EUMSZ összeolvasásával a joghatóságot az érintett piacon belül megalapozhatja a vállalkozás székhelye, amennyiben több helyen történtek a jogsértéssel érintett termékek vásárlásai. Az EUB szerint a joghatóság megítélésekor nem lehet különbséget tenni az érintett piacon belüli többes beszerzések esetén.

[19] A felperes egyebekben részletesen érvelt a másodfokú bíróság azon megállapításával szemben is, amely szerint a magyar bíróság eljárása Magyarországon kívüli székhelyű jogalanyok Magyarországon kívül megkötött és teljesített gépjárműbeszerzésre vonatkozó szerződésai folytán felmerült károk esetében nem eredményez hatékony eljárásszervezést, sőt kifejezetten ennek ellenében hat. Kifejtette, hogy az európai jog megköveteli az egységes és hatékony magánjogi jogérvényesítést, és a másodfokú bíróság álláspontja ezzel ellentétes. A felperes vitatta továbbá az másodfokú bíróságnak a CDC ítélettel kapcsolatos indokolását is. A felperes álláspontja szerint a jelen eljárásban – mint a MOL-Csoport gazdasági egységének irányítója – közvetlen károsultként kívánja érvényesíteni kártérítési igényét, amely tehát – szemben a CDC ügy felperesével – nem származtatott követeléseken alapul.

[20] A felperes a másodfokú bíróságnak a Pp. 342. §-sal kapcsolatban elfoglalt jogi álláspontját vitatva – amely szerint a felperes a keresetlevelében nem a magyarországi beszerzésekre hivatkozva állította a magyar bíróság joghatóságát – mindenekelőtt kifejtette, hogy önmagában is megalapozza a magyar bíróságok joghatóságát a kamionkartell egyértelmű hatása a magyar piacra, amely piacon a felperes gazdasági egységének központja található. A felhívott jogszabályhelyből ugyanakkor semmiképpen nem következik, hogy a joghatóság kérdésének eldöntéséhez a felek előadásait – vita esetén – ne nyílna mód összességében vizsgálni, amely ráadásul a joghatóság esetében hivatalbóli kötelezettsége is az eljáró bíróságoknak, akár a felek érvelésével szemben vagy annak hiányában is. Az pedig tény, hogy a felperes a magyarországi beszerzéseket keresetlevelében hangsúlyosan, több ízben előadta, egyértelmű bizonyítékokkal támasztotta alá, valamint azokra folyamatosan és általános jelleggel – értelemszerűen – hivatkozott is.

[21] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős végzés amiatt is jogszabálysértő, mivel a másodfokú bíróság nem tett eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének megtagadása során az indokolási kötelezettségének. Továbbra is fenntartotta emellett az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjának értelmezése tárgyában arra az esetre nézve, amikor a felperes székhelye szerinti tagállam részét képezi a jogerősen megállapított jogsértéssel érintett piacnak.

[22] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős végzés hatályban fenntartását és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti indítvány elutasítását kérte. Érdemben fenntartotta a perben képviselt álláspontját és részletesen levezette, hogy az EUB ítélkezési gyakorlata álláspontja szerint miért nem támasztja alá a felperes „fordított egyetlen gazdasági egység elvére” történő hivatkozását. Mindezért az eljáró bíróságok helyesen alkalmazták a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontját, amikor a magyar bíróságok joghatóságának hiányát megállapították.

[23] Kifejtette, helyesen járt el a másodfokú bíróság akkor is, amikor – a keresetben írtakat megfelelően értékelve – a Magyarországon történt beszerzések tényét nem értékelte, figyelemmel a Pp. 342. §-ára. Hangsúlyozta, a felperes egyetlen összevont kártérítési keresetet terjesztett elő, tekintet nélkül a tehergépjárműveket beszerző leányvállalatok személyére és a beszerzések helyére. Amennyiben mégis megállapítható lenne a magyar bíróságok joghatósága a Magyarországon beszerzett tehergépjárművek kapcsán, ez esetben is helyes a jogerős határozat, mivel nem álltak fenn a Pp. 242. §-ában meghatározott részleges permegszüntetés feltételei.

Az EUB C-425/22. számú ítélete

[24] A Kúria az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére tekintettel a felülvizsgálatot engedélyezte [Pp. 409. § (2) bekezdés c) pont], és a Gfv.VI.30.279/2021/13. számú végzésével kezdeményezte az EUB előzetes döntéshozatali eljárását, annak befejezéséig a felülvizsgálati eljárást felfüggesztette.

[25] Az EUB a 2024. július 4-én kihirdetett C-425/22. számú ítéletében (2024. július 4-i MOL ítélet, EU:C:2024:578; a továbbiakban MOL ítélet) a hozzá intézett kérdésekre az alábbi választ adta: a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontját akként kell értelmezni, hogy „a hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem terjed ki azon anyavállalat székhelyére, amely kártérítési keresetet indít a harmadik személy EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartása következtében kizárólag a leányvállalatánál bekövetkezett károk megtérítése iránt, még akkor sem, ha azt állítják, hogy ezen anyavállalat és e leányvállalatok egyetlen gazdasági egységet képeznek.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A MOL ítélet meghozatalát követően folytatódó eljárásban a Kúria a jogerős végzést a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[27] A felülvizsgálati eljárásban a Kúriának elsődlegesen abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontja alapján – a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból – megalapozza-e a magyar bíróság joghatóságát a németországi székhelyű alperes ellen a leányvállalatoknál bekövetkezett károk megtérítése iránt indított perben az anyavállalat székhelye mint a kár bekövetkezésének a helye.

[28] A felperes a felülvizsgálati kérelmében is fenntartott jogi álláspontját – hivatkozva az EUB véleménye szerint azt alátámasztó joggyakorlatára – egyrészt arra alapította, hogy amennyiben a felelősségi oldalon irányadó és alkalmazandó az „egyetlen gazdasági egység” és a versenyjogi vállalkozás fogalma a kártérítési keresetek megítélése során, úgy mindennek azonosan a károsultra és a károkozás hatásainak értékelésére is irányadónak kell lennie a joghatóság megítélésekor. Hivatkozott másrészt arra is, hogy a Bizottság határozata az egész EGT területét jogsértéssel érintett piacnak minősítette, amelynek Magyarország is része, következésképpen Magyarország is a jogsértéssel érintett piacnak tekintendő.

[29] A fenti kérdés megválaszolása az uniós jog értelmezését igényelte, amelyre az EUMSZ 267. cikke alapján az EUB rendelkezik hatáskörrel, amely az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatával egyértelműsíti és meghatározza az uniós szabályok tartalmát és hatályát úgy, ahogyan azt már annak hatályba lépésétől kezdve értelmezni és alkalmazni kell (2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180 99. pont).

[30] Az EUB MOL ítélete a felperes téves álláspontjának alapjául felhozott érveire is kiterjedően egyértelművé tette, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjában meghatározott különös joghatóság az adott tényállásra nem alkalmazható.

[31] A felperes „egyetlen gazdasági egység (helyesen: „gazdasági egység”)” doktrínájának fordított alkalmazására vonatkozó érveivel szemben a Kúria utal az EUB ítéletében tett alábbi megállapításaira.

[32] A kár bekövetkezésének helye alapján vagy az a bíróság rendelkezik joghatósággal és illetékességgel, amelynek illetékességi területén a felperes állítása szerint a károsult leányvállalat a kartell megállapodással érintett termékeket megvásárolta vagy lízingelte, vagy e leányvállalat által több helyen megvalósított vásárlás vagy lízingelés esetén az a bíróság, amelynek illetékességi területén e leányvállalat székhelye található (MOL ítélet 31. pont). A felperes érvelése, miszerint az anyavállalat székhelyét kell figyelembe venni a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett azon „helyként, ahol a káresemény bekövetkezett”, ellentmond a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, a közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzésnek, valamint az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésének (MOL ítélet 37. pont). Következésképpen a joghatósági szabályokkal kapcsolatos, a közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzéssel, valamint az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésével, továbbá valamely gazdasági egység tagját ért versenyjogi jogsértésből fakadó jogok érvényesítése akadályainak hiányával ellentétes a „gazdasági egység” fogalmának fordított alkalmazása a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett azon „hely, ahol a káresemény bekövetkezett” meghatározása érdekében (MOL ítélet 44. pont).

[33] Nem alapozza meg a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontjának alkalmazhatóságát a felperesnek a kár bekövetkezésének helye és az érintett piac szoros összefüggéseivel kapcsolatos érvelése sem. A Brüsszel Ia. Rendeletben a joghatóságra vonatkozó szabályok azt határozzák meg, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy melyik tagállamban perelhető. Abból, hogy a Bizottság határozata szerint a jogsértéssel érintett piac a teljes Európai Gazdasági Térség területét lefedte, nem következik, hogy az alperes erre hivatkozással bármelyik tagállamban perelhető lenne.

[34] Az EUB a MOL ítéletében utalt arra, hogy a Tibor-Trans ítélet 33. pontjában – amely ugyanazon versenyjogi jogsértésre vonatkozott, mint amely az alapeljárásban szerepel – már pontosította, hogy amennyiben a versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén a hivatkozott kár állítólag bekövetkezett, akkor úgy kell tekinteni, hogy a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található (MOL ítélet 27. pont). A „hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem értelmezhető olyan mértékben kiterjesztő módon, hogy bármilyen olyan helyet magában foglaljon, ahol megjelenhetnek az olyan cselekmény hátrányos következményei, amelyet egy másik helyen már ténylegesen bekövetkezett kárt okozott (MOL ítélet 28. pont).

[35] Az EUB visszautalva továbbá a Tibor-Trans ügyben hozott ítéletének 34. pontjára kimondta azt is, hogy a joghatósági szabályokkal kapcsolatos közelségre és kiszámíthatóságra vonatkozó célkitűzéseket illetően az ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy egyrészt az érintett piac szerinti tagállam bíróságai vannak a legmegfelelőbb helyzetben a kártérítés iránti ilyen kérelmek elbírálására, másrészt pedig a versenyellenes magatartást tanúsító gazdasági szereplő észszerűen számíthat arra, hogy azon hely bíróságai előtt perlik, ahol a magatartásával a tisztességes versenyre vonatkozó szabályokat megsértette (MOL ítélet 38. pont). Az eljáró bíróság és az alkalmazandó jog közötti összhang célkitűzésével kapcsolatban a kár bekövetkezési helyének az érintett piac alapján történő meghatározása összhangban van a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma II rendelet) (7) preambulumbekzdésében szereplő követelményekkel, mivel e rendelet 6. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint a versenykorlátozó magatartással összefüggő kár megtérítése iránti keresetekre azon ország joga alkalmazandó, amelynek piaca érintett vagy érintve lehet (MOL ítélet 40. pont).

[36] Az EUB az ítéletében kitért arra is, hogy joghatósági szabályok nem akadályozzák meg a versenyellenes magatartás állítólagos károsultjait abban, hogy kártérítés iránti jogukat érvényesítsék. A Brüsszel Ia. Rendeletből eredő általános joghatósági szabály szerint az ilyen jogsértés károsultjai bármikor a jogsértés elkövetőjének lakóhelye (székhelye) szerinti bírósághoz fordulhatnak a 4. cikk (1) bekezdése alapján (MOL ítélet 41-42. pont). A Kúria hangsúlyozza, a jogerős végzés helytálló megállapítása szerint a felperes által kiemelten állított pergazdaságossági és hatékonysági érveknek a joghatóság megítélése körében nincs ügyszintű jelentőségük.

[37] Az EUB a MOL ítéletében a joghatósággal kapcsolatban valamennyi olyan érvre kitért, amit a felperes a felülvizsgálati kérelmében előadott. Az EUB határozata – az alapjogvitában bármely fokon eljáró, így az előterjesztő – bíróságra kötelező, és irányadó minden más hasonló tényállás eldöntésére is. Ha az EUB ítélezési gyakorlata egyértelmű választ adott az uniós jog értelmezésével kapcsolatos valamely kérdésre, a nemzeti bíróságnak meg kell tennie mindent, ami az uniós jog ezen értelmezésének érvényre juttatásához szükséges (lásd ebben az értelemben: 2016. április 5 i PFE ítélet, C 689/13, EU:C:2016:199, 42. pont). Az EUB által adott jogértelmezés mindenben találkozik a Kúria „gazdasági egység” versenyjogi fogalma és ennek a joghatóságra történő kihatása körében elfoglalt jogi álláspontjával. Erre tekintettel a Kúria megállapította, hogy nem alapozza, nem alapozhatja meg a jogerős végzésnek a felperes felülvizsgálati kérelmében állított, a Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2. pontját sértő jellegét az általa az EUB korábbi ítéleteire való téves hivatkozása, illetve e határozatoknak az EUB jogértelmezésével ellentétes interpretációjára felépített álláspontja, erre tekintettel a Kúria azok részletes vizsgálatát és értékelését mellőzte.

[38] A felülvizsgálati kérelemben állított eljárási szabálysértésekkel összefüggésben a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 342. §-át annak kifejtésével, hogy az elsőfokú bíróság kötve volt a felperes által a joghatósághoz kapcsolódó tényállításokhoz és jogi érveléshez, és miután a felperes a keresetlevelében nem a magyarországi beszerzésekre hivatkozva állította a magyar bíróság joghatóságát, ezért azt az elsőfokú bíróságnak nem kellett vizsgálnia. A Pp. 170. § (3) bekezdés *b)* pontja értelmében a keresetlevelben fel kell tüntetni a bíróság hatáskörét és illetékességét – és ha az ügyben külföldi elem van, a joghatóságát – megalapozó tényeket is; a Pp. 2. § 2. pontja alapján a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Önmagában abból, hogy a felperes a keresetlevelbe foglalt táblázatban és a keresetlevel egyik mellékletében tényszerűen feltüntette a magyarországi leányvállalata által történt beszerzéseket is (egyébként arra való utalás nélkül, hogy annak székhelye Magyarországon van), nem következik, hogy a magyar bíróság joghatóságát e tényre kívánta volna akár csak másodlagosan is alapítani, figyelemmel a keresetlevele 56-58. pontjaiban kifejtett jogi álláspontjára. A Kúria maradéktalanul osztotta továbbá az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtett azon álláspontját, hogy a bíróságok joghatóságának hivatalból történő vizsgálata csupán annyit jelent, hogy a joghatóság kérdését a bíróságnak vizsgálnia kell, de nem jelenti azt, hogy a bíróságnak joga vagy kötelessége lenne a felperes állításain és érvelésein túlmenően is a felperes által nem hivatkozott ok alapján megállapítani a joghatóságát.

[39] A Pp. 424. § (1) bekezdés értelmében csak az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés alapozhatja meg a jogerős határozat hatályon kívül helyezését. Ilyennek az adott esetben a Pp. 130. § (3) bekezdésének állított megsértése nem tekinthető, különös figyelemmel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban kezdeményezte az EUB előzetes döntéshozatali eljárását. Ezért a felperes érvelésével szemben a Kúria csak utal arra, hogy a másodfokú bíróság a végzésében részletesen kifejtette annak indokait, hogy számára az uniós jog értelmezése és alkalmazása miért nem volt kétséges.

[40] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős végzést a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[41] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviseletével felmerült, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés *c)* pontja, (5) és (6) bekezdése alapján a kifejtett képviseleti tevékenység munkaidényével arányosan mérsékelt, mérlegeléssel megállapított, áfával növelt összegben felszámított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget.

[42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése és a 391. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[43] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[44] 2016. évi CXXX. törvény 240. § (1) bekezdés *b)* pont, 342. §

[45] 1215/2012/EU számú rendelet (Brüsszel Ia. Rendelet) 7. cikk 2. pont

[46] EUB C-425/22. számú ítélet

A döntés elvi tartalma

[47] A Brüsszel Ia. Rendelet 7. cikk 2 pontja alkalmazhatósága szempontjából olyan vállalatcsoport esetében, ahol az egyes leányvállalatok székhelye az Európai Gazdasági Térség (EGT) különböző tagállamában található, versenyjogi jogsértésre alapított kártérítési perben „a hely, ahol a káresemény bekövetkezett” fogalma nem terjed ki azon anyavállalat székhelyére, amely kártérítési keresetet indít a harmadik személy EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartása következtében kizárólag a leányvállalatainál bekövetkezett károk megtérítése iránt, még akkor sem, ha azt állítják, hogy ezen anyavállalat és e leányvállalatok egy gazdasági egységet képeznek.

Budapest, 2024. november 27.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s. k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s. k. bíró, Dr. Farkas Antónia s. k. bíró, Dr. Madarász Anna s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:
S.K. bírósági ügyintéző
